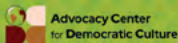

MMXXV

SAZNAJ SVOJA PRAVA

**PRAVA GRAĐANA
I OVLAŠĆENJA
I ODGOVORNOSTI
POLICIJE
NA KOSOVU**

Ovu brošuru su izradile organizacije civilnog društva kako bi pomogle građanima da razumeju svoja prava i odgovornosti Kosovske policije. Takođe se bavi pitanjima policijskog postupanja i dostupnim mehanizmima za odgovornost. Sadržaj se zasniva na Zakonu br. 04/L-076 o policiji i Etičkom kodeksu Kosovske policije²

¹ Zakon br. 04/L-076 o policiji, dostupan u Službenom listu Republike Kosovo, (na srpskom) <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2806>; (na albanskom) <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2806>; (na engleskom)

² Etički kodeks Kosovske policije, dostupan na: <https://www.kosovo-police.com/wp-content/uploads/2020/07/Code-of-ethics.pdf>

POLICIJSKA OVLAŠĆENJA I DUŽNOSTI

- **Pravni osnov:** Policijska ovlašćenja na Kosovu definiše Zakon br. 04/L-076 o policiji. Pored toga, Etički kodeks Kosovske policije propisuje moralne, etičke i profesionalne standarde kojih se policijski službenici moraju pridržavati.

Policijski službenici su odgovorni za zaštitu života i imovine, sprečavanje kriminala i održavanje javnog reda.

- **Kosovska policija je ovlašćena da:**
 - ✓ Izdaje i sprovodi zakonite naredbe.
 - ✓ Patrolira i obezbeđuje granice, aerodrome i javni prostor.
 - ✓ Štiti verske i kulturne objekte.
 - ✓ Postupa u hitnim situacijama i van radnog vremena, ako to zakon nalaže.
- Policijski službenici mogu pregledati dokumenta i ući na imanja u blizini granice, ali ne mogu ulaziti u privatne stanove bez odgovarajuće pravne dozvole.

PRAVA GRAĐANA TOKOM INTERAKCIJE S POLICIJOM

● **Identifikacija:** Policijski službenici moraju se identifikovati i pokazati službenu legitimaciju, osim ako bi to predstavljalo neposrednu opasnost.

Objašnjenja: Građani imaju pravo da traže i dobiju objašnjenje policijskih postupaka.

Proporcionalnost: Sve policijske radnje moraju biti neophodne, srazmerne i u skladu s ljudskim pravima.

Pravo na informaciju: Policija mora obavestiti pojedince o optužbama ili sumnjama koje postoje protiv njih.

UPOTREBA SILE I PRETRESI

● Upotreba sile:

- ✓ Dozvoljena je samo kada je strogo neophodna i srazmerna situaciji.
- ✓ Može uključivati fizičku silu, pendreke, biber sprej, vatreno oružje i policijska vozila.
- ✓ Policijski službenici moraju pažljivo proceniti situaciju, uzimajući u obzir ozbiljnost pretnje, kao i fizičko, mentalno i emocionalno stanje osobe.

● Vatreno oružje:

- ✓ Može se koristiti samo kao krajnja mera.
- ✓ Verbalna upozorenja moraju biti data pre upotrebe, osim ako postoji neposredna pretnja po život.

● Pretresi iz predostrožnosti:

- ✓ Policija može izvršiti pretres pojedinaca ili imovine ako postoji osnovana sumnja na opasnost.
- ✓ Građani imaju pravo da dobiju pisani izveštaj o pretresu i da ulože žalbu.

● Nadzor:

- ✓ Specijalizovani odbor mora pregledati svaku upotrebu sile kako bi se osiguralo da je zakonita i da su službenici odgovorni za svoje postupke.

SAZNAJ SVOJA PRAVA

PRIVREMENO ZADRŽAVANJE I OGRANIČENJE KRETANJA

● Zadržavanje:

- ✓ Privremeno zadržavanje je dozvoljeno do 6 sati i može se produžiti u hitnim situacijama.
- ✓ Osobe u pritvoru moraju biti obavestene o svojim pravima, uključujući pravo na pravnu pomoć.
- ✓ Zadržane osobe imaju pravo da odmah obaveste člana porodice o svom pritvaranju.

Ograničenje kretanja:

- ✓ Policija može privremeno ograničiti kretanje iz bezbednosnih razloga.
- ✓ Ograničenja moraju biti ukinuta čim se postigne njihov cilj.

PRIJAVLJIVANJE ZLOUPOTREBA I OBEZBEĐIVANJE ODGOVORNOSTI

Mehanizmi odgovornosti:

- ✓ Disciplinske mere za zloupotrebe regulisane su zakonom.
- ✓ Građani mogu podneti žalbe Inspektoratu policije Kosova.
- ✓ Žalbe se mogu podneti i opštinskim Savetima za bezbednost.

Etički kodeks:

- ✓ Policijski službenici dužni su da poštuju principe nepristrasnosti, poštovanja, transparentnosti i odgovornosti.

Policijski inspektorat Kosova (PIK) je izvršna institucija koja deluje pod Ministarstvom unutrašnjih poslova, ali je nezavisna od Kosovske policije. PIK je nadležan za istrage krivičnih dela koja počinje policijski službenici, bez obzira na njihov čin ili funkciju, kako na dužnosti, tako i van nje. Takođe, sprovodi inspekcije slučajeva ozbiljnih disciplinskih prekršaja zaposlenih u Kosovskoj policiji.³

³ Dodatne informacije o PIK-u dostupne su na: <https://ipk.rks-gov.net/>

ZAŠTITA PRAVA NEVEĆINSKIH ZAJEDNICA

Jednako postupanje

- ✓ Policijski službenici dužni su da tretiraju sve građane fer i jednako, bez obzira na njihovu etničku pripadnost, religiju, jezik ili politička uverenja.

Saradnja sa zajednicom:

Policijski službenici blisko sarađuju sa opštinskim Savetima za bezbednost i lokalnim zajednicama kako bi rešavali bezbednosne probleme i odgovarali na potrebe građana.

ETIČKI KODEKS: KLJUČNI PRINCIPI

● Prema Etičkom kodeksu Kosovske policije, osnovne obaveze policijskih službenika uključuju:

- ✓ Jednak tretman svih pojedinaca, bez obzira na etničku pripadnost, pol, religiju ili politička uverenja.
- ✓ Poštovanje i zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda.
- ✓ Rad bez pristrasnosti, diskriminacije ili favorizovanja.
- ✓ Čestitost, izbegavanje korupcije i preuzimanje odgovornosti za sopstvene postupke.
- ✓ Transparentnost i pružanje informacija javnosti, osim kada je to zakonom ograničeno.
- ✓ Zakonito i proporcionalno postupanje, uz izbegavanje prekomerne upotrebe sile.

- ✓ Promovisanje multietničkog karaktera Kosova i rodne ravnopravnosti.
- ✓ Odbijanje nezakonitih naređenja i njihovo hitno prijavljivanje nadležnim organima.
- ✓ Nikada ne učestvovati u mučenju ili ponižavajućem postupanju, niti ih tolerisati.

ŠTA URADITI AKO ISKUSITE NEHUMANNO POSTUPANJE OD STRANE POLICIJE

- **Dokumentujte incident:** Odmah zabeležite sve detalje – vreme, lokaciju i imena ili brojeve znački policajaca koji su bili uključeni. Ako postoje svedoci, prikupite njihove kontakte.
Poštovanje i zaštitu osnovnih ljudskih prava i sloboda.
- **Zatražite identifikaciju:** Pitajte policajca za identifikaciju ili broj značke ako nije bila predstavljena tokom interakcije.
- **Podnesite žalbu:** Prijavite incident Policijskom inspektoratu Kosova (PIK) ili podnesite žalbu putem vašeg opštinskog Saveta za bezbednost. Možete se obratiti i organizacijama za ljudska prava za pravnu pomoć.
- **Potražite medicinsku pomoć:** Ako ste povređeni, odmah potražite lekarsku pomoć i tražite zvaničnu medicinsku dokumentaciju o povredama.
- **Prijavite diskriminaciju:** Ako ste iskusili diskriminaciju, nehumano ili ponižavajuće postupanje, možete se obratiti Instituciji ombudsmana u skladu sa Zakonom o zaštiti od diskriminacije.

KAKO NAPISATI ŽALBU

Ako ste bili žrtva zloupotrebe od strane Kosovske policije, važno je da dokumentujete incident i podnesete žalbu. U svojoj žalbi obavezno navedite:

- ✓ Vaše puno ime, adresu, kontakt podatke i datum.
- ✓ Upućivanje žalbe Policijskom inspektoratu Kosova ili nadležnoj opštinskoj vlasti.
- ✓ Jasno i detaljno objašnjenje incidenta – uključujući datume, vreme, lokacije i imena ili brojeve znački uključenih policajaca.
- ✓ Liste svedoka i njihove kontakt podatke.
- ✓ Specifikaciju akcije koju tražite (npr. istragu, disciplinske mere ili zvanično izvinjenje).
- ✓ Priložene dokaze, kao što su fotografije, medicinski izveštaji ili drugi dokumenti.
- ✓ Potpis i datum.

Žalbe se mogu podneti i putem interneta na zvaničnoj stranici Policijskog inspektorata Kosova:

→ [HTTPS://IPK.RKS-GOV.NET/REPORTING/REPORTING](https://ipk.rks-gov.net/reporting/reporting)

POLICIJSKE ZLOUPOTREBE I DISCIPLINSKE MERE

- Policijski službenici Kosova podležu disciplinskim merama u skladu sa zakonom i etičkim standardima:
Manji prekršaji: Nepristojna komunikacija, kašnjenje, nepravilno nošenje uniforme, nepoštovanje građana.
Ozbiljni prekršaji: Zloupotreba ovlašćenja, prekomerna upotreba sile, diskriminacija, falsifikovanje izveštaja, nepoštovanje zakonskih procedura.
Teški prekršaji: Korupcija, nasilje sa posledicama, uznemiravanje, mučenje ili bilo koji oblik ponižavajućeg postupanja.

PRAVA GRAĐANA PRI PRIJAVLJIVANJU ZLOUPOTREBA

- **Anonimnost:** Građani mogu podneti prijave anonimno ako strahuju od odmazde. Osobe u pritvoru moraju biti obaveštene o svojim pravima, uključujući pravo na pravnu pomoć.
Pravo na informacije: Građani imaju pravo da budu obavešteni o toku i ishodu istrage.
Pravna podrška: Besplatna pravna pomoć dostupna je žrtvama policijskih zloupotreba.

PRAVO NA UPOTREBU SVOG JEZIKA

- Prema članu 5 Ustava Kosova, albanski i srpski jezik su priznati kao ravnopravni. To znači da srpski jezik ima ustavni status kao zvanični jezik, a ne samo status zasnovan na zakonskim odredbama.
- Prema Zakonu Kosova br. 02/L-37 o upotrebi jezika, Kosovo je višejezično društvo. Član 2 ovog zakona navodi da su „albanski i srpski jezik i njihova pisma zvanični jezici Kosova i imaju jednak status u institucijama Kosova” te da „sva lica imaju jednaka prava u vezi sa upotrebom zvaničnih jezika u institucijama Kosova”.
- Član 4 Zakona dodatno garantuje da „svako lice ima pravo da komunicira sa centralnim institucijama Kosova i da od njih prima dostupne usluge i javne dokumente na bilo kojem od zvaničnih jezika. Sve centralne institucije imaju obavezu da osiguraju da svako lice može komunicirati i dobiti dostupne usluge i javne dokumente od njihovih organa i institucija na bilo kojem zvaničnom jeziku.”
- Ovo znači da imate pravo da komunicirate na bilo kojem zvaničnom jeziku sa bilo kojom institucijom na Kosovu, a sve institucije su dužne da osiguraju da sva komunikacija – bilo usmena ili pisana – bude dostupna i na albanskom i na srpskom jeziku.

HITNI KONTAKTI

Ako su vaša prava prekršena od strane policijskih službenika, možete to prijaviti besplatno putem Plave linije:

— ● 08000 3333

Takođe, žalbe se mogu podneti putem online formulara na veb stranici Policijskog inspektorata Kosova klikom na sledeći link:

→ [HTTPS://IPK.RKS-GOV.NET/REPORTING/REPORTING](https://ipk.rks-gov.net/reporting/reporting)

Hitna služba Kosovske policije: 192

Policijski inspektorat Kosova (PIK): +383 (0)38 200 19 500

Organizacije za ljudska prava: Kontaktirajte vašu lokalnu opštinsku kancelariju za pomoć.

Ombudsman:

+383 (0) 38 223 782

+383 (0) 38 223 783

+383 (0) 38 223 784

+383 (0) 38 223 789

E-mail: info.oik@oik-rks.org

Regionalna kancelarija za besplatnu pravnu pomoć – Priština:

038/200 18 944

038/200 18 941

Adresa: Zenel Salihu 30, Priština

Agencija Kosova za besplatnu pravnu pomoć:

→ [HTTPS://ANJF.RKS-GOV.NET/PAGE.ASPX?ID=3,1,1,1](https://anjf.rks-gov.net/page.aspx?id=3,1,1,1)

BUDITE INFORMISANI, BUDITE SIGURNI!

Za više informacija posetite zvaničnu veb stranicu Kosovske policije:
[<https://www.kosovopoliice.com/sr/>]
ili kontaktirajte vašu lokalnu policijsku stanicu.